

Največji slovenski dnevnik
v Združenih državah
Velja za vse leto - \$6.00
Za pol leta - \$3.00
Za New York celo leto - \$7.00
Za inozemstvo celo leto - \$7.00

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

The largest Slovenian Daily in
the United States.
Issued every day except Sundays
and legal holidays.
75,000 Readers.

TELEFON: CORTLANDT 2876.

Entered as Second Class Matter, September 21, 1903, at the Post Office at New York, N. Y., under the Act of Congress of March 3, 1879.

NO. 266 - ŠTEV. 266.

NEW YORK, MONDAY, NOVEMBER 13, 1922. - PONDELJEK, 13. NOVEMBRA, 1922.

TELEFON: CORTLANDT 2876.

VOLUME XXX. - LETNIK XXX.

AL SMITH - PREDSEDNIŠKI KANDIDAT

Mokrači se zavzemajo za Smitha, bodočega governorja države New York, kot kandidata za predsednika Združenih držav. — Zveza mokačev in farmerjev bo najbrže kontrolirala bodoči kongres. — Farmerji so udarili po republikancih.

Washington, D. C., 11. novembra. — Danes so pokazali s presenetljivo naglico razvoji, ki kažejo razpoloženje suhaških in mokaških sil v deželi.

Del članov zveze proti prohibiciji je započel z gibanjem, potem katerega naj bi se nominiralo kot demokratičnega kandidata pri prihodnjih predsedniških volitvah sedaj izvoljenega governorja države New York, A. Smitha.

Senator Smoot iz Utah je izjavil, da bosta morali nominacijski konvenciji obeh strank, to je demokratične in republikanske stranke, upoštevati leta 1924 modifikacijo ali omiljenje Volsteadove postave.

Dne 20. novembra tekočega leta se bo pričela v St. Louisu konvencija Zveze proti prohibiciji, na kateri se bo ustavilo narodni politični program mokačev. Ta zveza namerava odobriti liberalnega kandidata za mesto predsednika in pri tem prideta v poštev dva kandidata, sedanji governor in izvoljeni senator Edwards iz New Jersey ter izvoljeni governor države New York, Al Smith.

Soglasno s senatorjem Smootom, ki je eden glavnih zastopnikov republikanske stranke, se bosta morali lotiti tako demokratična kot republikanska konvencija leta 1924 modifikiranja suhe postave. Rekel je, da se ne more nobena stranka izogniti temu vprašanju, ki ne bo nikdar poginilo in odmiralo samo od sebe. Prepričan je, da lahko kontrolira koalicijski mokačev in farmerjev prihodnji kongres.

Po mnenju senatorja Smoota je izvanredno zasedanje kongresa tekom prihodnje spomladi neobhodno potrebno. Prepričan je, da bodo naprednjaki ustvarili tak položaj, da bo postalo tako sklicevanje kongresa neobhodno potrebno.

Nikakega dvoma ne more biti, da je radikalen val preplaval srednji zapad, — je rekel senator Smoot. — To gibanje imenujemo lahko progresivizem ali pa mu lahko damo tudi kako drugo ime. Odgovorno je bilo za izvolitev senatorskih kandidatov v Nebraska, North Dakoti in Minnesoti.

Farmerji so se uprli, ker so postale razmere naravnost nezno. Njih pridelki so pričeli gniti, ker ni bilo nikakih transportacijskih možnosti. Pripravili so se na najhujše.

PONOVITEV PONESREČENEGA POLETA.

Chicago, Ill., 10. novembra. — Poročnik Kelly, ki je pred kratkim poskusil polet preko ameriškega kontinenta ne da bi se pri tem ustavil, je izjavil takaj, da bo ponovil svoj poskus, kakorhitro bo dal vojni departament potrebno dovoljenje.

PROIZVAJANJE PREMOGA SE JE POVEČALO.

Washington, D. C., 11. nov. — Proizvajanje premoga tekom preteklega tedna je znašalo več kot dvanajst milijonov in pol ton, namreč mehkega premoga in skoro dva milijona ton trdega ali antracitnega premoga. Vse skupaj znaša to skoro več kot 200,000 ton nad proizvodnjo preteklega tedna.

IZJAVA PREJŠNJEGA PREDSEDNIKA WILSONA

Prejšnji predsednik Wilson, ki je po daljšem času zopet javno nastopil, je rekel, da se njegovi sovražniki umikajo.

Washington, D. C., 11. nov. — Prejšnji predsednik Wilson je imel danes popoldne kratek nagovor na ljudsko množico, ki je štela nekako sedem tisoč ljudi. Tekom svojega nagovora je izjavil, da stavlja njegovi sovražniki strankarske motive pred čast dežele ter mir sveta.

Radi opozicije "malenkostnih oseb" v senatu Združenih držav živi svet še vedno v takozvanem "premirju", je rekel Mr. Wilson. Vzrok tega stanja je, ker noče ta naša dežela sodelovati z ostalim svetom pri uveljavljanju miru in pravice.

Prejšnji predsednik je rekel, da se njegovi sovražniki umikajo, dočim se giblje dežela naprej. To je jasno razvidno iz izida zadnjih volitev. Wilson je rekel, da bo dežela ustrajala pri sodelovanju z ostalim svetom in da se ne bo zadovoljila s politiko začasnih pomožnih sredstev.

Zelo me gane ta čudoviti dokaz našega prijateljstva in odobrenja, — je rekel prejšnji predsednik. — Jaz sem mnenja, da ima Dan premirja prav poseben pomen za Združene države, kajti Združene države so se zadovoljile s premirjem ter se niso pomaknile naprej proti resničnemu miru.

Zelo resen je položaj, ko so se Združene države, ta veliki proizvajalni narod, zadovoljile z negacijo. Premirje pomenja negacijo (zanikanje). Pomenja ustavljenje sovražnosti, prenehanje boja in mi se tako zelo brigamo za prenehanje bojev, da mečemo celo proč svoje orožje.

Amerika se je vedno zavzemala za pravico ter se bo vedno. Malenkostne osebe, ki stoje sedaj na poti, bodo kmalu našle, da se njih slabost ne more primerjati s silo vedno čuječe Previdnosti.

Mislím, da lahko danes obnovimo svojo vero v bodočnost, čeprav proslavljamo preteklost. Bodočnost je v naših rokah in če ji ne bomo kos, bo padla sramota na nas in na nikogar drugega.

Zahvaljujem se vam iz polnega srca, prijatelji moji, za ta dokaz prijateljstva, ki ste mi ga nudili ter želim vam in celemu narodu najboljšo srečo.

ČUDNI NEMŠKI NAZORI O AMERIKI.

Berlin, Nemčija, 10. novembra. Gotov del nemškega časopisa, posebno pa Nationale Zeitung, objavlja, da se bo predsednik Harding umaknil, ker so zmagali pri volitvah demokratje.

V nekem poročilu, ki je baje prišlo iz Pariza, se objavlja presenetljivo informacijo, ki bo pomembna za ameriški narod nekaj posebnega, da najbrž Harding ne bo ostal še nadalje v Beli hiši, ker bo v poslanski zbornici demokratična večina in da bo prevzel novoizvoljeni governor države New York, Smith, mesto v Washingtonu, katero zavzema sedaj Harding.

LONDONSKI POLICIJSKI NAČELNIK ZBOLEL.

London, Anglija, 10. novembra. Sir William Horwood, londonski policijski načelnik, je naenkrat zbolel v svojem uradu danes zjutraj. Zbolel je tako resno, da ga ni bilo mogoče prevesti iz urada.

ZAHVALNI DAN SE BLIŽA!

Pravijo, da bodo letos poslali farmerji na trg izvanredno veliko število puranov. Da bodo tudi dragi, ni skoraj potreba omenjati. Ta, ki ga vidite na sliki, mora biti izvanredno dragocen, ker so mu kar poliemana postavili za stražo.

KMALU SE BO VNELA BORBA ZA ALKOHOL

Že sedaj so pričeli številni sestavljati predloge, s katerimi naj bi se izpremenilo Volsteadovo postavo.

Washington, D. C., 10. nov. — Čeprav bodo kongres v 67. zasedanju nominalno kontrolirali še vedno suhaši, so se že danes mokači kaj povoljno izrazili o možnosti, da bo Volsteadova postava modificirana v doglednem času. Mokači računajo očividno s tem, da bodo številni dosedaj suhi kongresniki upoštevali nauk, katerega so jim dale zadnje volitve ter skušali najti zavetja v taboru mokrih.

V poslanski zbornici je število mokrih naraslo na najmanj 155 glasov in če bodo imeli srečo, bodo šteli celo 185 glasov. 215 glasov pa je potrebnih za kontroliranje zbornice in blok 185 mokrih z ojačenji, katera bi dobil od strani omahljivih, bi na vsak način predstavljal moč, ki bi se kmalu lahko lotila modificiranja Volsteadove postave.

Kongresnik John Hill iz Marylanda, voditelj mokačev v poslanski zbornici, ki je bil zopet izvoljen, je že objavil, da namerava vložiti predlog za tri in tričetrt odstotno pivo ter davek na to pivo v znesku dvajsetih odstotkov, kateri dohodek naj bi se porabilo za vojaški bonus.

Fred A. Britten, iz Illinois pa ga še prekaša. Izjavil je, da bo predlagal modificiranje Volsteadove postave že v posebnem zasedanju kongresa, če bo predsednik sklical tako zasedanje, drugače pa čimprej mogoče. Britten je rekel:

Moja predloga bo določala davek enega dolarja na sod piva, dveh dolarjev na galono domačega vina, štiri dolarje na galono importiranih vin in osmih dolarjev na galono šampanjca. Pivo naj bi bilo štiri odstotno, vina pa štirinajst odstotno. Ta davek bo pokrili stroške vojaškega bonusa ter izvedne stroške moje predloge ter ga bo mogoče sešasoma zmanjšati, ko se bodo stroški bonusa zmanjšali.

ROJAKI, NAROČAJTE SE NA 'GLAS NARODA', NAJVEČJI SLOVENSKE DNEVNIK V ZDRUŽENIH DRŽAVAH

AMERIŠKA VLADA IN CLEMENCEAU

Stališče sedanjje ameriške administracije napram Clemenceauju je, da ga bodo sicer poslušali, da pa se ne bodo ozirali na njegova izvajanja.

Washington, D. C., 11. nov. — V državnem departamentu so danes izjavili, da bodo sprejeli vsak poskus Georges Clemenceauja, prejšnjega francoskega ministrskega predsednika glede ustvarjanja razpoloženja za umešavanje Združenih držav v evropske zadeve z izjavo, katero se lahko kondenzira s par besedami, glasečim se: — Naj govori.

Administracija ne smatra obiska prejšnjega francoskega ministrskega predsednika za nekaj oficijelnega in vlada Združenih držav ne bo sprejela njegovih izjavanj drugače kot je sprejela izjavjanja Lady Astor in drugih Angležev, ki so skušali prati črno zavezniško perilo v tej deželi.

V administracijskih krogih so čitali z velikim zanimanjem poročila, ki so pripovedovala o bližnjem obisku Clemenceauja v tej deželi. To potovanje sta podpirala dva odlična pristaša Wilsonove administracije in Lige narodov, polkovnik House in Bernard Baruch. Splošno pa prevladuje naziranje, da so se ameriški volilci izrazili glede tega na tako odločen način, da ne bodo napravile izjave prejšnjega francoskega ministrskega predsednika nobenega utiska na narod.

V administracijskih krogih smatrajo Ligo narodov za mrtvo stvar, kajti splošno prevladuje naziranje, da se ne morjejo Zdržave vmešavati v evropske zadeve. Edina stvar, katero more doseči Clemenceau s svojimi izjavjanji, je, da okrepi čustva prijateljstva med Francijo in Združenimi državami. V tem oziru mu bo stala administracija na strani. Kakorhitro pa bi skušal zaplesti Združene države v evropske homatije, pa bi zavzela administracija stališče: — Pustite ga govoriti.

VELIKANSKI POTRES V JUŽNI AMERIKI

Potres in iz tega izvirajoč velikanski morski val je povzročil velikansko škodo v republiki Chile. — Več kot tisoč ljudi je izgubilo življenje. — Trgovski del mesta v Coquimbo je uničen. — Valovje je vrglo na breg neštene ribiške ladje.

Antofogasta, Chile, 11. novembra. — Več kot sto ljudi je bilo ubitih in parkrat večje število nadaljnjih resno poškodovanih tekom potresa, ki je podrl številna poslopja danes zjutaj v Copiapo, glavnem mestu province Atacama.

Več kot sto ljudi je bilo utopljenih v Coquimbo, kjer je prihrul velikanski morski val, posledica potresa. Morski val se je pojavil v spremstvu velikanskega neurja, grmenja in bliskov.

Prvi sunek potresa so občutili v Antofogasti, par minut pred polnočjo. Nato so se pojavili nadaljni sunki, več ali manj močni. Prebivalci mesta so postali strahovno vznemirjeni in vse brzojavne in telefonske zveze so bile vsled potresa prekinjene.

Krog poldveh zjutraj je velikanski morski val preplaval del mesta ter odnesel večje število hiš, nahajajočih se v bližini obali. Radiografska postaja je bila popolnoma preplavljena in valovi so odnesli številne radijske stroje.

Mornariške oblasti, ki so videl prihajajoči morski val, so oddale alarm, in požarni brambori se je v družbi carinskih uradnikov posrečilo rešiti številne dragocene stvari, nahajajoče se v skladiščih carinske hiše. Obenem so tudi pomagali reševati prebivalce hiš, ki stoje v bližini obali.

Poročila iz province Atacama pravijo, da je bilo središče potresa ozemlje, katero omejujejo Copiapo, Ovalle, Vallenar, Chanaral in San Fernando.

Med temi kraji je najbolj trpel Copiapo. V Chanaralu je velik morski val preplaval trgovski del mesta, ter uničil med drugimi poslopji tudi poštni urad. Glasi se, da so vsi prebivalci zapustili mesto.

Celo prizadeto ozemlje potrebuje nujno pomoč. Zveza z Santiago, Valparaiso in južnim Chile je pretrgana.

Santiago, Chile, 11. novembra. Petsto hiš je bilo uničenih danes tekom potresa v Coquimbo, med Valparaiso ter Antofogasto.

Tako pravi neko sporočilo narodnega brzojavnega urada, v katerem se glasi tudi, da je bilo porušeni v Coquimbo več kot petsto hiš in da centjo izgubo približno na pet milijonov pesos.

Železniško skladišče v Coquimbo se je porušilo in prebivalci mesta so preživeli noč v bližnjih gričih. Velikanski morski val je odnesel večji del pomola.

V nekem sporočilu iz Vilos, v provinci Aconcagua, severno od Valparaiso, so glasi, da je uničil morski val enajst ribiških hiš ter večji del tamošnjega pomola. Štirje otroci so bili pri tem resno poškodovani.

Sporočila iz Yervas Buenas, v provinci Coquimbo, pravijo, da je severni del mesta opustošen in da so številne hiše v razvalinah. Poročila, ki so prišla malo pod zoro, javljajo, da se še vedno po navljajo potresni sunki.

Valparaiso, Chile, 11. nov. — Trgovski del mesta Coquimbo, vključno trdiko Grace & Company, je bil popolnoma uničen vsled potresa. Pet tisoč ljudi je brez dvoma v Ovalle, Illapel ter v drugih mestih istega okraja.

Hilo, Havajsko otočje, 11. nov. Velikanski vali so se pojavili v Hilo zalivu večer zvečer ter vrgli na breg številne ribiške ladje, ki so se nahajale med tem časom na morju. Obžalovati pa ni nikakih človeških žrtev. Japonci, živeči ob vodni fronti, so pograbil svojo stvar ter bežali v pantičnem strahu v notranjost dežele.

STALIŠČE SOVJETOV NAPRAM TURČIJI

Zavezniki izjavljajo v svoji omejenosti, da se sme udeležiti Rusija le onega dela pogajanj, ki se bo tikal Bospora in ožin.

London, Anglija, 11. novembra. Po daljših pogajanjih so se dogovorile zavezniške sile, da bodo Rusija ter republiki Georgija in Ukrajina zastopani na mirovni konferenci v Lausanne le takrat, ko se bo razpravljalo o vprašanjih prostosti dardaneljskih ožin.

Moskva je zahtevala, naj bodo sovjeti in republike, združene z njimi zastopani tekom cele konference. Zavezniki pa so zavzeli stališče, da nima sklenitev miru s Turčijo, nobenega opravka z Rusijo, Ukrajino in Georgijo. Rekli so tudi, da lahko vključijo Rusi zastopnike Ukrajine in Georgije v svojo lastno delegacijo. Moskva je bila informirana danes glede tega sklepa.

Sedaj, ko so prišli zavezniki do popolnega sporazuma glede tega vprašanja, se lahko lotijo izdelanja dogovora med njimi samimi, še predno bodo prišli Turki v Lausanne. Tukaj je opaziti precej upalno razpoloženje, da bo kmalu dosežen tozadevni dogovor.

Angleži so mnenja, da bodo skušali Turki potisniti zagovozlo med zaveznike, če ne bodo slednji predstavljali trdne fronte. Skušali bodo izigravati eno silo proti drugi ter priti iz konference s kar največjim plenom.

Francija in Italija sta baje že privolili v preložitve konference za en teden, da bo med tem časom mogoče priti do sporazuma.

Washington, D. C., 11. nov. — Ameriška krizarka Pittsburgh bo ustanovila novo komunikacijsko črto med bližnjim iztokom ter Washingtonom, kakorhitro bo dospela v Carigrad. Odkar so turški nacionalisti prerežali kable, so prišla v zvezno glavo mesto le pomankljiva poročila od ameriškega visokega komisarja, admiral Bristola.

Rim, Italija, 11. novembra. — Po daljšem pogovoru, katerega je imel francoski poslanik z ministarskim predsednikom Mussolinijem, se je oficijelno objavilo, da soglašata Francija in Italija glede vseh vprašanj, tikajočih se bližnjega iztoka. Upravičena je domneva, da se bosta dogovorili tudi glede splošnih političnih vprašanj.

VOGELGESANG NAČELUJE MISLI ZA BRAZILJO.

Washington, D. C., 8. nov. — V državnem departamentu je bil podpisan dogovor med vladama Združenih držav in Brazilije, soglasno s katerim bodo prišli ameriški mornariški častniki v Rio de Janeiro ter ostali tam dve leti, da pomagajo pri preustrojenju brazilske mornarice. Mornariški misiji bo načeloval podadmiral Vogelgesang.

DENARNA IZPLAČILA V JUGOSLAVIJI, AVSTRIJI ITALIJI IN ZASEDENEM OZEMLJU

se potom naše banke izvršujejo zanesljivo, hitro in po nizkih cenah.

Včeraj se bile naše cene sledeče:

Jugoslavija:

Razpošilja na zadnje pošte in izplačuje "Kr. poštni čekovni urad in "Jadranska banka" v Ljubljani, Zagrebu, Beogradu, Kranju, Celju, Mariboru, Dubrovniku, Splitu, Sarajevu ali drugod, kjer je pač za nas izplačilo najugodnejše.

300 kron	\$ 1.45	1,000 kron	\$ 4.60
400 kron	\$ 1.95	5,000 kron	\$ 22.50
500 kron	\$ 2.40	10,000 kron	\$ 44.00

Italija in zasedeno ozemlje:

Razpošilja na zadnje pošte in izplačuje "Jadranska banka" v Trstu, Opatiji in Zadru.

50 lir	\$ 2.75	500 lir	\$ 24.00
100 lir	\$ 5.10	1000 lir	\$ 47.00
300 lir	\$ 14.40		

Za pošiljate, ki presegajo znesek dvajsetstot tisoč kron ali pa dvatisoč lir dovoljujemo po možnosti še poseben popust.

Vrednost kronam, dinarjem in liram sedaj ni stalna, menja se večkrat in nepričakovano; iz tega razloga nam ni mogoče podati natančne cene vnaprej. Računamo po ceni onega dne, ko nam dosepe poslani denar v roke. Glede izplačil v ameriških dolarjih glejte poseben oglas v tem listu. Denar nam je poslati najbolje po Domestic Money Order ali pa New York Bank Draft.

FRANK SAKSER STATE BANK

82 Cortlandt Street

New York, N. Y.

